

Jana Dvořáková, Justinián Veliký a umění jeho doby, bakalářská práce UK HTF, Praha 2014, 70 stran + 6 stránek obrazové přílohy.

Oponentský posudek vypracoval: prof. ThDr. Jan B. Lášek

Autorka předložila velmi svědomitě vypracovanou a dobře proporčně rozloženou bakalářskou práci. Doba Justiniánova je pro byzantské církevní umění skutečně rozhodující. Současně však není lehké přesně tuto dobu zachytit.

Své dílo kandidátka rozvrhla do třech kapitol. Kapitola první se týká Justiniánova života a díla, kde vedle obvyklých životopisných dat jsou zachyceny důležité jevy jako: cesaropapismus, Justiniánova zákonodárná činnost, jeho válečná politika a konečně pak jeho vztah k umění. Autorka vycházela ze standardních zdrojů, hlavně však z prací, které jsou k dispozici v českém jazyce (Meier, Zástěrová, Havlík, Dostálová a další). Již v tomto úvodu ukázala, že dovede dobře používat prameny a kriticky vyhodnotit literaturu.

Druhá kapitola je věnována umění Justiniánovy doby. Ukazuje, do jaké míry toto umění navazuje na předchozí vzory a čím předchozí epochu završuje. Autorka také správně postihla, že v době Justiniánově začíná zlaté období byzantského umění. Rovněž si je vědoma skutečnosti, že toto umění nelze definovat politicky ani geograficky ale duchovně, resp. je přítomno tam, kde zasáhl vliv byzantské teologie a byzantského ritu. Líbí se mi, že vidí tento vývoj v pohybu a napříč několika staletími (str. 36–38). Protože nejvýznamnější Justiniánovou stavbou se zabývá ve zvláštní kapitole, ukazuje zde jen obecně nárys dějin byzantské architektury, jejíž dosah se rovněž kryje s politickým vlivem tehdejší Byzance. Dostatečně velký prostor věnuje také vzniku ikon, resp. ikonografického kánonu a dále charakteristickému uměleckému stylu, který se nazývá mozaika. Své informace čerpá pro tyto skutečnosti z klasických děl, která jsou k dispozici v českém jazyce (Florentský, Bulgakov, a další.)

Třetí kapitola je věnována chrámu svaté Sofie v Konstantinopoli. Jedná se o ideové základy i o faktický popis tohoto architektonického unikátu. Zde muselo dojít k selekci, neboť literatury o této církevní stavbě existuje obrovské množství. Autorka se správně zaměřila na faktografické výklady v angličtině eventuálně na encyklopedie, které jsou k dispozici rovněž česky. Dějiny chrámu pak popisuje až do současnosti. Připojila také krátkou studii o tom, co typologicky znamená Boží moudrost v Byzanci. Zde se opírá především o čítanku, kterou jsem vydal spolu s kolegyní Luptákovou a kolegou Řoutilem, dále o díla Tomáše Špidlíka. Na stránce 59 je evidentní překlep, neboť ruský teolog a filozof se nejmenoval Vladimír ale Pavel

Alexandrovič Florentský. Na ostatních místech to je evidentně uvedeno dobře. Hodnotíme-li prameny a literaturu jako celek, pak je možno říci, že výběr je dobrý.

Závěr:

Vzhledem ke skutečnostem, které jsou uvedeny shora, navrhuji, aby tato práce byla jednoznačně přijata jako práce bakalářská. Byla dobře vedena a její rozčlenění zcela odpovídá standardům. Protože jsem v práci nenašel žádné formální ani věcné chyby navrhuji, aby byla hodnocena známkou výborně.

V Praze dne 2. června 2014.